

2) Ὁ ἄνευ ἱκμάδος, ἄνευ ζωηρότητος Ἡπ. (Χουλιαρ.): Τὰ καλαμπόκια εἰν' ἀθύμουτα φέτους ἀπ' τὴν ξέρα. Συνών. φρ. δὲν ἔχουν θυμὸ (ἰδ. θυμός).

άθυρόστομος ἐπίθ. Ἡπ. Χίος άθυρόστομο Τσακων. άθυρόστομους Ἡπ. (Χουλιαρ.)

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. άθυρόστομος.

1) Φλύαρος, άθυρόγλωσσος, έλευθερόστομος Ἡπ. Τσακων. Χίος. β) Ἀκριτόμυθος Ἡπ. 2) Ὑβριστής, βωμολόχος Ἡπ. (Χουλιαρ.): Αὐτὸς εἶνι άθυρόστομους. Συνών. χαρβαλόστομος.

άθυροστομῶ Ἡπ. άθυρουστομῶ Ἡπ.

Τὸ μεταγν. άθυροστομῶ.

Ἐχω τὸ στόμα ἀτύλωτον, άθυρογλωσσῶ, έλευθεροστομῶ.

***άθυτος** ἐπίθ. άθυτε Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. άθυτος.

Ὁ μὴ σφαγεῖς: Ἐθύκαμε τὸ βοῦ, ἀλλὰ ὁ βάνε ἀραμᾶτσε άθυτε (ὁ βάνε ἀραμᾶτσε = τὸ ἀρνίον ἔμεινε).

άθῳα ἐπίρρ. λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. άθῳος.

Ἀδόλως, ἀκάκως: Ἐγὼ τὸ εἶπα ὅλως διόλου άθῳα καὶ ὅμως τοῦ ἐκακοφάνηκε. Συνών. άδοῶα.

άθῳος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. άθῳος Πόντ. άθῳος Πόντ. άνθῳς Πελοπν. (Ἀρκαδ. Καλάβρυτ. Μεσσ.) άθ-θῳς Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. άθῳος. Οἱ τύπ. άνθῳς καὶ άθ-θῳς ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ άνθος-άνθός-άθ-θός.

1) Ὁ ἀτηλλαγμένος ἐνοχῆς, ὁ μὴ ἐνοχος, κοιν. καὶ Πόντ.: Ἀδικα τὸν ἀνακατεύουν, γιατί εἶναι άθῳος. Τὸν ἔβγαλαν άθῳο (ἀτηλλάξαν αὐτὸν ἐν δικαστηρίῳ πάσης ἐνοχῆς) κοιν. Ἐγὼ εἶμαι άνθῳς ἀπ' τοῦτο ποῦ μοῦ λές Καλάβρυτ. Ἐκεῖνος άθῳος ἐξέβεν (ἐβγήκεν, ἦτοι ἀπεδείχθη) Πόντ. Ἀθῳον καρδιαν ἔδ' αὐτόθ. 2) Βλάξ Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Συνών. άγαθός 3.

άθῳότης ἡ, λόγ. σύνηθ. άθῳότη ΔΣολωμ. 202 ἀνθεότητα Κύθν. άθεότητα Κύθν.

Τὸ ἀρχ. οὐς. άθῳότης. Οἱ τύποι άνθεότητα καὶ άθεότητα ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ άνθος.

Ἡ ἰδιότης τοῦ άθῳου, τὸ νὰ εἶναι τις άθῳος, άκακος, άγνός ἐνθ' άν.: Μιλεῖ μὲ μεγάλη άθῳότητα. Μὲ ὅλη τὴν άθῳότητά του τὸ ἔκαμε λόγ. σύνηθ. Μὲ τὴν άθεότητά του τὴν ἔπαθε Κύθν. Σᾶς ἐμιλῶ μὲ ἀνθεότητα αὐτόθ.

άθῳρα ἐπίρρ. Κρήτ. (Μεσαρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. άθῳος (I).

Χωρὶς νὰ ἴδῃ τίς τι: Τοῦ τὸ πουλῶ άθῳρα (χωρὶς νὰ τὸ ἴδῃ ὁ ἀγοραστής).

άθῳρητος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Καπ. Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ.) άθῳρητος Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ά- καὶ τοῦ ἐπιθ. *θῳρητός < θῳρῶ. Ὁ τύπ. άθῳρητος καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ὁ μὴ συχνάκις ὀρώμενος, άθέατος ἐνθ' άν.: Ἀθῳρητος, κουμπάρε, ἔδει ἕναν μῆναν νὰ σὲ δοῦμεν! Κύπρ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Ντ' ἔεντς; άθῳρητος ἔεντς (=τί ἀπέγινες; ἔγινες άθέατος) Τραπ. || Παροιμ. Ψάριν άθῳρητον, 'ς τὴν θάλασσαν πουλεῖται (ἐπὶ ἀβεβαίον καὶ ἀπραγματοποιήτου) Κύπρ. Συνών. άθῳρος (I). β) Ἀπόκρυφος Πελοπν. (Λακων.): Ἀπόμμερο κι άθῳρητο παραπόρτι. γ) Ἀνεπίβλεπτος, ἀπεριποίητος Καπ.: Ἀσμ.

Τὰ χτήνια μ' ἀνάλμεχτα, τὰ πρόβατά μ' άθῳρητα.

II) Ὁ μεταβαλὼν θωριάν, ἦτοι ὄψιν, χρῶμα, κατ' ἐπίδρασιν τοῦ άθῳρος (II) Πόντ. (Τραπ.): Ἐγρίεψεν κι άθῳρητος ἐγέντον (ἔλαβε στάσιν ἀγρίαν καὶ μετέβαλε τὴν ὄψιν του). Πβ. άθῳρος (II).

άθῳρος ἐπίθ. (I) Κρήτ. (Μεσαρ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ά- καὶ τοῦ ρ. θῳρῶ παρὰ τὸ θέμ. τοῦ ἐνεστ.

Ὁ μὴ ὀρώμενος, άθέατος. Συνών. άθῳρητος I.

άθῳρος ἐπίθ. (II) Βιθυν. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Σύμ. κ. ά. άθουρους Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ά- καὶ τοῦ οὐς. θῳρεῖά.

Ὁ ἔχων ἡλλοιωμένον καὶ ἀσθενὲς χρῶμα ἢ ὄψιν, ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων ἐνθ' άν.: Ἡ ὄψι σου εἶναι άθῳρη σήμερα Βιθυν. Πολὺν άθῳρο εἶναι τὸ φέσι σου αὐτόθ. Πβ. άθῳρητος II, ξέθῳρος.

άθῳώνω λόγ. σύνηθ. άθῳώνω Πελοπν. (Λακων.) άθῳώνον Στερελλ. (Αἰτωλ.) άνθῳώνω Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. άθῳῶ.

Ἀπαλλάττω τινὰ ἐνοχῆς, θεωρῶ τινὰ άθῳον ἐνθ' άν.: Τὸν άθῳῳσε ὁ δικαστής λόγ. σύνηθ. Γιὰ νὰ τὸν ἀνθῳῳ πῆγε καὶ βοῆκε τὸ δικαστὴ Κόρινθ.

άι ἐπιφών. Ζάκ. Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάρπ. Κύπρ. Νίσυρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λακων. Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) Σίφν. Στερελλ. (Δωρ.) Χίος κ. ά.

Ἐκ τῶν ἐκφωνουμένων φθόγγων πρὸς παράστασιν διαφόρων συναισθημάτων.

I) Ἐπιφών. ἐπαναλαμβανόμενον ἐνίοτε δις καὶ τρις αἰ αἰ αἰ, δι' οὗ δηλοῦνται διάφορα συναισθήματα α) Πόντος σωματικός Θράκ. (Σαρεκκλ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λακων. Μάν.) κ. ά.: Ἀι, μ' ἐτοιμῆσες δυνατά! Σαρεκκλ. Ἀι, αἰ, αἰ! Ἀρκαδ. Λακων. β) Σχετλιασμός, ἐκπληξίς, θαυμασμός κττ. Ζάκ. Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κάρπ. Νίσυρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λακων.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) Στερελλ. (Δωρ.) Χίος: Ἀι, άνθρωπος νὰ τοῦ πιστευτῆς! Κάρπ. Ἀι, καὶ ποῦ νὰ σοῦ τὰ λέω! Χίος Μέτα ν' αἰ, μάννα! (ὦ μῆτερ, φεῦ!) Κερασ. Ἀι μου, τί ἔπαθα! Λακων. Ἀι με! αὐτόθ. Ἀι ἐμέν! Τραπ. 3) Εὐχὴ ἢ κατάρα Κύπρ.: Ἀι, νὰ κρέμ-μισεν 'ποῦ τὸν άπ-παρον! Ἀι, νὰ τὸν ἔφαν ἢ κουφή (ὄφρις). II) Ὡς δεικτικὸν μόρ. ἰδού Πόντ. (Κερασ.) Σίφν.: Ἀι ἐποίκα 'το (ἰδού τὸ ἔκαμα) Κερασ. Ἀι ἔρθεν (ἰδού ἦλθεν) αὐτόθ. Ἀι τὰ (ἰδού αὐτὰ) Σίφν.

Ἀιβαλιώτης ὁ, Κυκλ. (Θήρ. κ. ά.)

Τὸ ἐθνικὸν ὄν. Ἀιβαλιώτης ἐκ τοῦ τοπων. Ἀιβαλί.

Τὸ παιδικὸν άθυρμα χαρταετός. Συνών. πετάσι.

αἶγα ἡ, Ἀντικύθ. Ἡπ. Ἰμβρ. Κάρπ. Κρήτ. Κῶς Νάξ. Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. Σκῦρ. Σύμ. Τσακων. Χίος κ. ά.



αἶγα Καλαβρ. (Μπόβ.) αἶα Ἰκαρ. Πόντ. (Σαντ.) Ρόδ. Χίος αἶγα Κύπρ. Ρόδ. αἶγιά Ρόδ. (Κάστελλ.) γαῖγα Ἦπ. Κρήτ.

Τὸ μεσν. οὐσ. αἶγα.

Αἶξ ἔνθ' ἄν.: Πάω νὰ βοσκήσω τὲς αἶγες Ρόδ. *Εἶδει τριάντα αἶγες τῶν πενήντα κουβέλ-λες (πρόβατα) Κύπρ. *Ενα κοπάδι ἀπὸ αἶγες καὶ πρόβατα Ἦπ. || Φρ. Θωρεῖ με σὰν ἡ αἶγα τὸ μαθαίνει (ἐπὶ τοῦ μετὰ τρόμου προσβλέποντος) Κύπρ. || Παροιμ. *Ἀπὸ *κειὰ ποῦ θὰ πηδήξῃ ἡ -ῖ-αἶγα, θὰ πηδήξῃ καὶ τὸ *ρίφι (τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς ἀκολουθεῖ τὸ τέκνον) Κρήτ. κ. ἄ. Ξύσε ξύσ' ἡ αἶγα ἤβγαλε τὸ *μ-μάτι της (ἐπὶ τοῦ ἐξ ιδίου πταίσματος ζημωθέντος) Κάρε. || *Ἀσμ.

Σὰν τὸν ἀσπαραθρόκαμπο, ὅπου τὸν τρών οἱ αἶγες, ἔτσι μ' ἐφάγαι καὶ μὲ οἱ ἰδικές σου ἔννοιες Χίος. Συνών. *αἰγίτσα, γίδα, γίδι, κατσίκα.

αἰγάκι τό, Κρήτ.

*Υποκορ. τοῦ οὐσ. αἶγα.

Μικρὰ αἶξ. Συνών. αἶγιο.

αἰγάρις ὁ, ἀμάρτ. αἰγάρις Κύπρ. Θηλ. αἰγάραινα Κύπρ.

*Εκ τοῦ οὐσ. αἶγα, παρ' ὃ καὶ αἶγισα, καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άρις.

*Ὁ κάτοχος αἰγῶν, ὁ ἔχων ποίμνιον αἰγῶν ἢ ὁ βοσκὸς αἰγῶν. Συνών. αἰγοβοσκός, γιδάρις, γιδαρός, γιδοβοσκός.

αἰγήσιος ἐπίθ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,209.

*Εκ τοῦ οὐσ. αἶγα.

*Ὁ ἐξ αἰγὸς προερχόμενος, αἰγειος, οἶον κρέας, δέρμα, ἔριον κττ. Συνών. γιδήσιος.

Αἰγινήτικος ἐπίθ. σύνηθ. *Γενήτικος Αἰγίν. Πελοπν. (*Αργ.)

*Εκ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. Αἰγινήτης.

*Ὁ ἐξ Αἰγίνης προερχόμενος ἔνθ' ἄν.: Αἰγινήτικο κανάτι σύνηθ. || Παροιμ. φρ. *Επεσε σὰν ἄσκος *Γενήτικος (ἐπὶ τοῦ μετὰ πατάγου πύπτοντος. ἄσκος = δερμάτινος κάδος πρὸς ἀντλησιν ὕδατος) *Αργ.

αἶγιο τό, ἀμάρτ. αἶγιον Κορσ.

*Εκ τοῦ οὐσ. αἶγα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ιο.

Μικρὰ αἶξ. Συνών. αἰγάκι.

*αἰγίτσα ἡ, ἴτσα Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.)

*Εκ τοῦ οὐσ. αἶγα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίτσα ἄνευ ὑποκορ. σημ.

Αἶξ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. αἶγα.

αἰγοβοσκός ὁ, Κρήτ.

Τὸ μεταγν. οὐσ. αἰγοβοσκός.

Βοσκὸς αἰγῶν, αἰπόλος. Συνών. αἰγάρις, γιδάρις, γιδαρός, γιδοβοσκός.

αἰγοβυζάστακας ὁ, Κρήτ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ βυζάστακας.

Τὸ πτηνὸν αἰγοβυζάστρα, ὁ ἰδ. [**]

αἰγοβυζάστρα ἡ, Κρήτ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ βυζάστρα.

Τὸ πτηνὸν αἰγοθήλης ὁ Εὐρωπαϊκὸς (caprimulgus Europaëus) τῆς τάξεως τῶν ἀναρριχητικῶν (scansores), ὁ τῶν ἀρχ. αἰγοθήλης, θεωρούμενος κοινῶς ὡς βυζαίνων τὰς αἶγας. Συνών. αἰγοβυζάστακας, αἰγοκέφαλο, γιδοβυζάστρα, νυχτοπάτης, πλάτος. [**]

αἰγοκέφαλο τό, Κρήτ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ κεφάλι.

Τὸ πτηνὸν αἰγοβυζάστρα, ὁ ἰδ. [**]

αἰγόκοπρο τό, ἀμάρτ. αἰγόκοπρον Κύπρ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ κόπρι.

Κόπρος αἰγός.

αἰγόμαλλο τό, ἀμάρτ. *γόμαλλο Ζάκ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ μαλλί.

*Εριον αἰγός. Συνών. αἰγότριχα, γιδόμαλλο.

αἰγόμαντρα ἡ, ἀμάρτ. αἰγόμαδρα Κρήτ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ μάντρα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Μάνδρα αἰγῶν. Συνών. αἰγομάντρι, γιδόμαντρα, γιδομάντρι.

αἰγομάντρι τό, ἀμάρτ. αἰγομάδρι Κρήτ.

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ μαντρί. Ἡ λ. καὶ παρὰ ΜCrusius Turcogr. 255.

Αἰγόμαντρα, ὁ ἰδ.

αἰγοπρόβατα τά, πολλαχ.

*Εκ τοῦ πληθ. τῶν οὐσ. αἶγα καὶ πρόβατο.

Αἶγες καὶ πρόβατα ὁμοῦ: Αὐτὸς ἔχει πολλὰ αἰγοπρόβατα Κρήτ. Συνών. γιδοπρόβατα.

αἰγότριχα ἡ, Νάξ. (Καλόξ.)

*Εκ τῶν οὐσ. αἶγα καὶ τρίχα.

*Ἡ θρίξ, τὸ ἔριον τῆς αἰγός. Συνών. αἰγόμαλλο, γιδόμαλλο.

αἶδα ἡ, Κρήτ. Νάξ. Σάμ. Σύμ. αἶδα Σύμ. αἶδα Κρήτ. ἐγίδα Ἀντικύθ. αἶτα Κύπρ. αἶτη Κύπρ.

*Εκ τοῦ Ἑνετ. aida. Πβ. καὶ Ἰταλ. aita.

Ι) Βοήθεια Ἀντικύθ. Κρήτ. Κύπρ. Νάξ. Σάμ.: *Ὅποιος ἔχει πολλὰ παιδιὰ ἔχει αἶδα Κρήτ. Παίρνω τὲς κόρες μαζὶν μου 'ς τὰ χωράφκια νὰ μοῦ κάμνουν 'λ-λίην αἶταν Κύπρ. Νά 'ρθῇς αὐριο νὰ μοῦ δώσῃς μὲν αἶδα Νάξ. *Ελα νὰ μοῦ κάμῃς αἶδα Κρήτ. Κάμνει μου καλὴν αἶταν Κύπρ. || Γνωμ. *Ὁ γείτωρ ἐν' αἶτα (γείτωρ = γείτων) αὐτόθ. β) Περίθαλψις περιποιήσις Σύμ. II) Ἐν τῷ πληθ., παιδιὰ, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν παικτῶν θέτων ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς μάρμαρον ἢ ἐπίπεδον λίθον καὶ ἔχων τὸν πόδα τοῦτον ὑψωμένον προσπαθεῖ διὰ τοῦ ἐτέρου ποδὸς πηδῶν νὰ ἀνέλθῃ τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ὁ κατορθώνων νὰ ἀνέλθῃ οὕτω τὴν κλίμακα χωρὶς νὰ πέσῃ τὸ ἐπὶ τοῦ ποδὸς μάρμαρον ἢ νὰ ἐγγίσῃ πού ὁ ἴδιος ἀνακηρύττεται νικητῆς Σύμ.: *Ελα νὰ παίξουμε τὲς αἶδες. β) Αὐτὸς ὁ ἐπίπεδος λίθος, δι' οὗ παίζεται ἡ ἀνωτέρω παιδιὰ Σύμ.

